מגנזי המלך

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין

פרשת בלק תשפ"ב לפ"ק
| גליון נ"ד |

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

הגה"ק רבי אלעזר ריישער זי"ע

יומא דהילולא קדישא ט"ו תמוז

רבי אלעזר ריישער איז געווען א אייניקל פונעם רבי ר' אלימלך (בן הרה"ק רבי אלימלך מרודניק ז"ל בן הרה"ק ר' מנחם ישכר הנקרא רבי מענדל בער פשעווארסקער (חתן הרה"ק רבי אברהם משה מפשעווארסק ז"ל), בן הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק ז"ל בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ל).

ער איז געווען א זוהן פון רבי אלימלך רודניקער. ביידע זענען געווען בעלי מופתים, אויך רבי אלימלך רודניקער און אויך רבי אלעזר ריישער.

מ'האט געזאגט אז רבי אלימלך רודניקער איז געווען מפורסם צו פויעלן 'קינדער', און זיין זוהן רבי אלעזר איז געווען מפורסם צו פויעלן 'רפואות', רבי אלימלך פלעגט פארקויפן קינדער.

רבי אלימלך פלעגט ארויס פארן אין די שטעטלעך, און האט געזאגט אז ער האט כך וכך יונגלעך, און כך וכך מיידלעך, און אז מ'האט געצאלט האט מען באקומען... ביז עס האט זיך געענדיגט.

דער שינאווער רב איז אריינגעקומען צו זיך אין בית המדרש, און געפרעגט וואס מ'שמועסט, האט מען געטפערט אז מ'רעדט פון רבי'ס וואס קענען זאגן זאכן, אבער ס'איז גארנישט... האט דער שינאווער רב געפרעגט דהיינו? האט יענער געזאגט אז עס איז געווען א גרויסער עושר וואס איז געווען פקיע שמי', און ער האט געהאט געטשעפעט מיט הרה"ק רבי אלימלך רודניקער ז"ל - אן אייניקל פונעם רבי'ן ר' אלימלך ז"ל - ער איז געווען אן איש קדוש. און ער האט אים געזאגט 'דו ביסט טאקע אן עושר, און עשיר יענה עזות, דו וועסט זיין אזא יורד אז מ'וועט דיך נישט באערדיגן מיט די אייגענע תכריכים, דו וועסט נישט איבערלאזן קיין גרעלט צו קויפן תכריכים' אזוי האט אים רבי אלימלך רודניקער איהם געזאגט.[1]

און דער עולם איז געזעסן און געשמועסט אז לפלא איז דער עושר געבליבן א גביר אדיר און עס פעלט אים גארנישט.

ווען דער שינאווער רב האט דאס געהערט האט ער געזאגט "אזוי זאגט מען?... אזוי זאגט מען?! כ'וועל דערציילן א מעשה".

און דער שינאווער רב האט אנגעהויבן צו דערציילן אז ווען זיין זון רבי נפתלי איז אוועק פון דעם עולם האט ער געדארפט פארן קיין רוסלאנד צו די חליצה. זיין זון רבי משה'לע, דער צוויטער זון פונעם שינאווער רב, ער האט געדארפט געבן חליצה, ער איז געווען זייער א גרויסער חלוש, ער האט קוים געקענט שטיין אויף די פיס, און ער האט געדארפט האבן משמשים אויפן לאנגן וועג פון גאליציען ביז רוסלאנד, מ'האט געדארפט האבן משמשים וואס זאלן אים באדינען און האלטן וואס, ער איז ממש געווען הויט און ביין, און דאס האט געקאסט גרעלט, און דער שינאווער רב האט נישט געהאט דאס גרעלט צו קענען באצאלן אזא נסיעה מיט מענטשן. איז ער ארומגעפארן נאך גרעלט און ער האט נישט געמאכט קיין גרעלט.

איז דער שינאווער רב אנגעקומען צו דעם עושר, דער מדובר, און ער האט אים געבעטן גרעלט, זאגט אים דער עושר 'שינאווער רב איך וויל מיט אייך רעדן א זאך צווישן פיר אויגן', יעדער איז ארויסגעגאנגען, זאגט ער 'שינאווער רב, איר וויסט דאך אז איך האב אמאל געטשעפעט מיט רבי אלימלך רודניקער, און רבי אלימלך האט געזאגט דאס וואס ער האט געזאגט', האט דער עושר געזאגט אז אין גאס האט ער א נאמען אלס א גרויסער עושר, אבער ער זעהט שוין אז ער איז פערטיג, ער איז שוין באנקראט, און ס'וועט נישט לאנג נעמען ביז ס'וועט זיין דער קראך. האט ער געזאגט פארן שינאווער רב 'אויב קענט איר מיר אראפנעמען די לטותא (קללה) וועל איך פארקויפן די צירונג פון מיין וויב, און איך שטעל אייך צו די גאנצע הוצאות'. זאגט דער שינאווער רב 'איך קען דען אראפנעמען די לטותא?', דער שינאווער רב האט זיך נישט געוואלט אונטערנעמען.[2]

ביינאכט האט דער שינאווער רב זיך געחלומ'ט אז ער זעהט רבי אלימלך רודניקער און ער זאגט אים 'אדעתא דהכי האב איך נישט געזאגט, אויב ער באצאלט דיר די הוצאות די שפעזן נעם איך אראפ די לטותא'. אינדערפרי איז דער שינאווער רב געקומען צום גביר, און ער זאגט אים אז אויב ער

---

1 עיי' בס' י"ג אורות (ח"א) שכשהקפיד עליו הרה"ק מרודניק אמר לו, כתיב בתהלים (לג, ט) הוא אמר ויהי, הקב"ה אמר שיהיה עושר, הוא צוה ויעמוד, הוא יכול לצוות עליו שיעמוד ויתעכב עשירותו, ומני אז נהפך עליו הגלגל.

2 וכדי להביא סימוכין לדבר זה מן הנכון לצטט כאן ד' הרה"ק מצאנז ז"ל (מובא בילקוט תפארת שלמה במדור מכתבי קודש) שכתב מכתב חריף לקהילת קשאנוב כשחסידי ראדאמסק חלקו על בנו הרה"ק מקשאנוב וכה כותב בתו"ד: ...ותזהירו את בעלי הריב שידעו שאין טוב המחלוקת ולא יבטחו כי הקדוש הרב מנוס להם, 'כי כן קבלתי, מה שתלמיד חכם אחד מעניש לא יוכל שום צדיק בעולם להסיר ממנו'...

כל הזכויות שמורות ©

צאלט אויס די הוצאות נעמט מען אראפ די לטותא. דער איד האט טאקע אויסגעצאלט אלע הוצאות, און ער איז צוריק נתעשר געווארן.

האט דער שינאווער רב דערציילט די מעשה כדי מ׳זאל נישט מספר זיין אחרי מיטתן של תלמידי חכמים, אז ער האט געהערט זאגן אז מ׳מאכט אוועק ווייל מ׳זעהט אז ער איז געבליבן אן עושר, קיינער וויסט נישט דעם אמת וואס דארט האט זיך אפגעטון.

דער דברי חיים האט דאך געפירט טיש יעדן טאג, איינמאל ווען דער דברי חיים איז געזעסן ביים טיש, האט ער אנגעהויבן צו זאגן אזוי "מ׳האמיר היינט געדאט א שווער קוויטל, מיר האבן אויסגעבעטן געלט, וואס דארפן מיר דען געלט? נאר אז מיר האלטן אויס אייניקלעך וואס זיצן און לערנען, דארף מען דאך האבן געלט", אזוי האט ער געזאגט, אפשר האט ער געוואלט אזוי ממשיך זיין די ישועה, על כל פנים אזוי האט ער געזאגט.

רבי אלעזר ריישער איז אויך געזעסן דעמאלטס ביים טיש, און ער האט געהערט וואס דער צאנזער רב זאגט אז מ׳דארף געלט צו געבן פאר די אייניקלעך, טראכט ער בי זיך "וואס וועט שוין פאר מיר אויסקומען פון די געלט, נאר עפעס א האלבער גרייצער?!" דער דברי חיים האט איהם תופס געווען די מחשבה, און האט געהאלטן אז ער שטערט איהם, ער מאכט אזוי אוועק זיינע וועלטער, האט ער איהם אנגעקוקט מיט א שטרענגן בליק ווי איינער זאגט "וואס שטערסטו מיר מיינע ענינים", און דער דברי חיים איז געווארן זייער ערנסט און זיך צוקאכט און געהייסן אריין ברענגען דעם כוס צום בענטשן.

רבי אלעזר ריישער האט באלד פארשטאנען אז דא האט ער עפעס קאליע געמאכט, האט ער מורא געהאט צו באווייזן זיין פנים פאר׳ן דברי חיים, אזוי האט ער זיך אויס באהאלטן אפאר טעג, אבער ער האט נישט געקענט צו לאנג זיך אויס באהאלטן, האט ער באשלאסן אז ער מוז די זאך מסדר זיין, איז ער אריינגעקומען צום דברי חיים און געזאגט "זיידע, איך וועל שוין זיין וואויל, איך וועל שוין תשובה טוהן", רופט זיך אן דער דברי חיים "אזוי? איך וויל אויך שוין זיין וואויל, איך וויל אויך תשובה טוהן, קום לאמיר ביידע צוזאמען תשובה טוהן".[3]

איך האב געהערט פון רבי חיים הערש יאקאבאוויטש (מזקני ונכבדי חסידי רביה"ק ז"ל פה בארה"ב), אז זיין מאמע האט געליטן אויף די אויגן ל"ע, איז זי אריין מיט א קוויטל צו רבי אלעזר ריישער, זי איז געבליבן שטיין ביים עק טיש, און דער גבאי האט צוגעטראגן דאס קוויטל, פרעגט ער איר וואס איז די בקשה, האט זי געזאגט אז זי ליידט אויף די אויגן, רופט ער זיך אן – ער איז דאך געגאנגן אסאך נאך געלט – האט ער געזאגט אזוי א ווערטל ׳איך לייד אויך אויף די אויגן, כ׳האב נאך היינט נישט געזען פאר מיינע אויגן א גרייצער... (שהי׳ עוסק תמיד בצדקה וחסד וכל מה שהי׳ לו פזר נתן לאביונים והי׳ נצרך למעות)׳.

נאך האט ער פארציילט אז רבי אלעזר ריישער איז אמאל געזעסן צוזאמען מיטן שינאווער רב (הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע - הרה"ק רבי אלעזר רבי אלעזר ריישער איז אמאל געזעסן ביים שינאווער רב (הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע), דעמאלטס איז געווען די מעשה מיטן דיבוק, ס׳איז באקאנט אז דער שינאווער רב האט ארויס געטומען א דיבוק פון א מענטש,[4] זאגט דער שינאווער רב ׳איר ווייסט רבי אלעזר, מיר האבן ארויס געקלאפט א דיבוק פון א איד׳, זאגט רבי אלעזר ׳אויך מיר א קונץ, לאמיר זעהן ווי איר קלאפט ארויס א דלות פון א איד...׳.

כ׳האב געהערט אז רבי אלעזר ריישער איז אמאל געווען ביים שינאווער רב, איז געקומען א איד מיט א חולה און האט מזכיר געווען פאר שינאווער רב, און דער שינאווער רב האט אנגעוואונטשן א רפואה שלימה, רבי אלעזר ריישער וואס איז געזיצן אין זייט, האט צוגעהערט און זיך אנגערופן ׳אז איר וועט פאלגן דעם פעטער – ער האט געזונט טויגן׳, דער שינאווער רב האט זיך צושמייכלט, ׳נו, וואס זאגט איר רבי אלעזר׳, האט רבי אלעזר ריישער געזאגט ׳אז מ׳וועט נעמען די רפואה וועט ער זיין געזונט׳.

כ׳האב געהערט אז רבי אלעזר ריישער (הרה"ק רבי אלעזר וויסבלום ז"ל מריישא נכד בן אחר בן להרה"ק הרבי ר׳ אלימלך מליזענסק ז"ל) האט אזוי געזאגט אויף זיך, אז מ׳וועט אים אריינפאקן ווי א טשאלנט.[5]

ריישער הי׳ חתנו של הגה"ק רבי דוד מקרשאנוב ז"ל בזיוו"ר ואכל הרבה שנים קעסט אצל חו"ז מרן הגה"ק בעל דברי מצאנז ז"ל), און איינער וואס האט געהאט א חולה איז אריינגעקומען און זיך געזעגנט ביים שינאווער רב, דער שינאווער רב האט אנגעוואונטשן ׳א רפואה שלימה׳, ווען דער שינאווער רב ענדיגט, האט זיך רבי אלעזר ריישער אנגערופן פאר דעם איד ׳נאך היינט נאכט וועט זי ח"ו...׳, האט זיך דער שינאווער רב צושמייכלט, און געזאגט ׳נו, וואס זאגט איר?׳, האט ער געעבן א רפואה - רויטע קרייד - און געזאגט אז מ׳זאל דאס געבן פאר׳ן חולה, און אזוי וועט זי האבן א רפואה.

---

3 בס׳ י"ג אורות (ח"א עמ׳ מ"ג) מביא עובדא כעין זה, דמדי שנה בשנה היה רגיל לבוא סוחר אתרוגים אחד לצאנז, ותמיד היה ראשית דרכו לבית הרה"ק בעל דברי חיים זי"ע, שיבחור המובחר, ופע"א בעת ששהה הרה"ק רבי אלעזר מריישא בצאנז, בשנה ראשונה לחתונתו עם בת הגה"ק מקשאנוב, קדים עצמו לאכסניא של הסוחר ובחר המובחר לעצמו, ונימוקו עמו כי הרי להרה"ק מצאנז מביאים בין כך אתרוגים מובחרים לרוב, והרה"ק מצאנז הקפיד עליו, ושלח הרה"ק רבי אלעזר מריישא את בני הרה"ק מצאנז להצטדק בשמו לפניו, ולא קיבל, הלך רבי אלעזר בעצמו ובבואו החדרה הפנה הרה"ק מצאנז את פניו ממנו, אמר רבי אלעזר "רבי, כבר אהיה טוב", חיבק אותו הרה"ק מצאנז ואמר "גם אני אהיה כבר טוב", עיי"ש.

4 ידוע העובדא שפע"א כשנכנס הרה"ק משינאווא זי"ע לעריכת שולחנו הטהור בליל שב"ק נכנס שם איש אחד שנכנס בו דיבוק ל"ע וביקש בתחנונים שימציאו לו מזור ותרופה לנשמתו הסובלת רח"ל, ושאלו לו למה הגיע לכאן ומה הביא אותו עד הלום, ענה אותו הדיבוק שהיה ביער ושמע צעקה מבין העצים "שא שטיל, דער שינאווער רב גייט יעצט אריין צו קידוש", ע"כ הבין שהרה"ק גדול כוחו ועל כן בוודאי יוכל לחלצו ממיצר, וכשהרה"ק משינאווא הופיע בהדרתו לעריכת השולחן התחיל אותו האיש להתחנן לפני הרה"ק שיתן לו תיקון, וכל האנשים נעמדו מן הצד משתאים ומחרישים לדעת מה יהא בסופה, ובאמצע הקידוש של הרה"ק משינאווא שמעו איך שהדיבוק יוצא בקולי קולות מהאיש הנ"ל, ויחרד כל העם אשר במחנה, וראו אח"כ איך ששתת דם מאצבעו הקטן מידו של האיש, והבינו שהדיבוק ל"ע יצא דרך אצבעו, ונתרפא. [וע׳ בס׳ מקור חיים (אות ש"א) שמביא בשם הרה"ק מסטראפקוב שסיפר עובדא כעין זו, ועיין בס׳ י"ג אורות (עמ׳ רס"ח) שהרה"ק מגארליץ היה קורא את אחיו הק׳ משינאווא "דער דיבוקים טרייבער"].

5 ע׳ בס׳ י"ג אורות (ח"ב עמ׳ קכ"ב) שהרה"ק רבי אלעזר מרישא אמר פעם "מיך וועט מען אזוי ווי א טשאלענט אין אויוון אריין", פי׳ שממהרים להכניסו לתנור בעש"ק עם חשיכה. וכן היה, שנסתלק בעש"ק לפנות ערב בכפר הסמוך לריישא, ורצו להובילו לעירו רישא ומשם לעיר הסמוכה סאקאלאוו כדי לקברו על יד קברו של אביו הרה"ק רבי אלימלך מרודניק ז"ל שהיה טמון שם. והנה לפי חוק המדינה היו רשאין להכניס נפטר לעיר רישא (שהיא עיר גדולה), אבל להוציאו מרישא לעיר אחרת לא הרשו (מחמת מחלות מדבקות וכיו"ב). והשתדלו לקבל רשיון מהממשלה, אבל לא עלתה בידם. ובאין ברירה גמרו להטמינו ברישא. אך ר׳ הערש באק ע"ה מעיר דובעצק יען שישתדלו עוד הפעם ואולי ירך לבבם. וכן היה, שבפעם ההיא השיגו את הרשיון, ונחפזו מהר לנסוע לסאקאלאוו, וגמרו את הקבורה בזמן הדלקת נרות ש"ק. וראו בעליל שרוח הקודש דיבר מתוך גרונו, [וע׳ עוד בסוף ספר משנה למלך בחלק התולדות מש"כ בזה עוד כמה פרטים].

כל הזכויות שמורות ©

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

ק"ז הגה"ק מטאלטשאווא זי"ע

יומא דהילולא קדישא י"ח תמוז

דער ייטב לב איז געווען א איידעם ביי רבי משה דוד אשכנזי דער טאלטשעווער רב (הגה"ק בעל מח"ס תולדות אדם על סוגיות הש"ס ובאר שבע על התורה ומועדים). און דער קדושת יו"ט איז געווען א איידעם ביי רבי יואל אשכנזי (הגה"ק אבד"ק זלאטשוב ז"ל בעל שו"ת מהר"י אשכנזי) א זוהן פונעם טאלטשעווער רב

טאלטשווא איז נעבן אוהעל, א קליין שטעטעל, כ'בין נישט געווען דארט, ווייל ער ליגט דאך נישט דארט, נאר אין ארץ ישראל, אבער וען מ'פארט קיין אוהעל פארט מען עס דורך, ס'איז דא א טעוועלע 'טאלטשווא', דער ישמח משה האט געזאגט אז פון הימל האט מען אים מגלה געווען אז דער זיווג פאר זיין אייניקל דער ייטב לב איז דעם טאלטשעווער רב'ס טאכטער, האט מען עס אנגעטראגן און ער איז געווארן חתן.

ער איז געווען א גרויסער ארימאן, ער האט צוגעזאגט נדן כנהוג, אין יענע גאנצע געגנט וואקסט טרויבן, אוהעל, טאלטשווא, טאקיי, קערעסטיר, ליסקא, זיי זענען אלע בשכינות, קערעסטיר איז א האלבע שעה פון אוהעל, אונגארישע אידן האבן געהאנדלט מיט טרויבן, מ'האט געמאכט וויין, און מ'האט עס אוועק געטראגן אין די מרחקים און פארקויפט, אז מ'האט עס פארקויפט אין די פרעמד, האט מען געדארפט האבן א בריוו פונעם רב אז דער סוחר איז פארלעסליך, זעהט אויס אז יענער איז נישט געווען אזוי פארלעסליך, האט דער טאלטשעווער אים נישט געוואלט געבן קיין בריוו, האט ער נישט געקענט פארקויפן זיין וויין, איז ער דאך געווען ברוגז אויפן רב, האט ער באשלאסן אז ער וועט נקמה נעמען.

איז ער אוועק געפארן קיין אוהעל צום ישמח משה, און איז אריין געקומען אזוי תמימות'דיג, שלום עליכם פון וואו קומט איר? זאגט יענער פון טאלטשווא, פרעגט דער ישמח משה וואס מאכט דער מחותן, ענטפערט יענער 'אה, אונזער רב, א תלמיד חכם, זיצט און לערנט, אבער א בלוטיגער ארימאן', זאגט דער ישמח משה, ער האט דאך צוגעזאגט נדן, זאגט דער איד,'וואו און וואס נדן... ווי קען ער געבן, אפילו אז ער וועט פארקויפן זיינע קישענעס און די דאכענעס וועט ער מיטאמאל האלב האבן', אזוי האט ער געוואלט אנדרייען אזא מעשה אז מ'זאל אפלאזן דעם שידוך, זאגט דער ישמח משה 'אזוי? ער האט נישט, רוף אריין די רעביצין', ער האט אריין גערופן די רעביצין, און דער ישמח משה זאגט איר 'דא איז דא א איד פון טאלטשווא און ער ברענגט א גרוס פונעם מחותן אז ער איז א גרויסער ארימאן און האט נישט און וועט נישט האבן, כ'האב אים געשריבן א בריוו וועגן נדן, און ער האט נישט געענטפערט, כ'האב נישט געוואוסט פארוואס ער ענטפערט נישט, יעצט זעה איך שוין פארוואס ער ענטפערט נישט, ווייל ער האט נישט, אויב אזוי פארוואס דארף מען צעגערן מיט די חתונה, ס'איז דאך נישטא וואס צו וואלטן, זאל מען שרייבן פאר'ן מחותן אז מ'קען שוין קובע זיין זמן החתונה', ס'האט זיך אזוי געענדיגט מיט דעם איד פון טאלטשווא.

א נאכט פאר די חתונה איז געווען א סעודה פאר ארימעלייט, א ארימע חתונה, דער ישמח משה האט געגעבן א סכום געלט פארן מחותן דער טאלטשעווער רב, צו פארטיילן פאר די ארימעלייט, און דער ישמח משה איז געזעסן אין שטיבל, דער טאלטשעווער רב איז ארומגעגאנגען פון ארימאן צו ארימאן או ן געגעבן פאר יעדעם א מטבע, ביז ער איז אנגעקומען צו אין ארימאן, ער גיבט אים א מטבע, אבער ער נעמט עס נישט, וואס איז, נאר אויב ער וועט אים געבן א געוויסער גרויסע סכום געלט, למשל צען טויזענט דאלער, וועט ער עס נעמען, וויניגער פון דעם סכום נעמט ער נישט.

ער פרובירט זיך איינצובעטן אז ער זאל דאס יא נעמען, אבער דער ארימאן לאזט זיך נישט, איז ער געגאנגען וויטער, אבער ס'האט אים געארט , איז ער צוריק געגאנגען צום ארימאן און זאגט אים אז ער איז גרייט אים צו געבן דריי מאל אזויפיל, פיר מאל אזויפיל, אבער ער וויל פון גארנישט הערן, אונטער דעם סכום נעמט ער נישט.

איז דער טאלטשאווער רב אריי ן צום ישמח משה און פארציילט, אז ס'איז דא אן ארימאן וואס וויל נישט נעמען דעם סכום וואס מ'גיט פאר יעדן, ער דארף א גאר גרויסע סומע, זאגט דער ישמח משה אז ער וויל אים זעהן, דער ישמח משה איז געקומען צום טיר, און מ'האט אים אנגעוויזן אויף דעם ארימאן, זאגט דער ישמח משה פאר דעם ארימאן זאל מען געבן וויפיל ער בעט,[6] דאס איז געווען דער רבי ר' הערש פון רימנוב, האט דער רבי ר' הערש דעמאלטס אנגעוואונטשן, אז פון דעם זיווג זאל ארויס קומען דורות וואס וועלן באלייכטן די וועלט ביז משיח'ס טאג.

די מעשה איז געווען אין די יארן איידער ער איז נתפרסם געווארן, נאך די פטירה פונעם רבי'ן ר' מענדעלע זי"ע. ווילאנג דער ראפשיצער רב האט געלעבט האט ער נישט געפירט קיין עדה, ער איז געזעסן אין ראפשיץ די גאנצע צייט, ער האט נישט געוואלט זיין אין רימאנוב, ער איז דירעקט אוועקגעפארן פון דארט און ער איז געזעסן אין ראפשיץ, ווייל ער האט נישט געוואלט פירן. ס'שטימט מיט די יארן וויל דער ייטב לב איז געבוירן געווארן תקס"ח , און ער האט חתונה געהאט תקפ"א ביי די דרייצן יאר, און ראפשיצער רב איז ערשט נסתלק געווארן תקפ"ז.

---

6 עי' בס' פרי הגן מה שסיפר רבינו ז"ל שפעם אחת איקלע הרה"ק הרבי ר' הערש ז"ל לישוב לאדאני יצ"ו ונכנס לבית הרה"ח ר' זאב וואלף הכהן ז"ל גראס, שהיה חסיד מפורסם ועתיר נכסין מחשובי העיר, והרה"ק הרבי ר' הערש ביקש ממנו סכום גדול מאוד ולא גילה לו שהוא הרבי מרימנוב, על כן לא ידע הרה"ח הנ"ל מי הוא זה האורח המבקש ממנו כ"כ הרבה כסף, שהרגיש עליו שאינו אורח פשוט, ע"כ התיישב שישאל את מרן הייטב לב ז"ל שהיה ג"כ אז בישוב הנ"ל בעת ההוא, והשיבו הייטב לב ז"ל שרוצה לראות במו עיניו את האורח, והלך עמו אל ביתו, ויהי כאשר הלך אתו אל ביתו ופתח את הדלת וראה את צורתו הק' של הרבי ר' הערש ז"ל מיד נרתע לאחוריו וצעק: "א אש להבה דער הייליגער רבי ר' הערש", ואמר להרה"ח שיתן לו את כל אשר יבקש, וכן עשה, ובגלל זה נתברך הרה"ח הנ"ל בכ"ט.

כל הזכויות שמורות ©

יארן שפעטער וועו דער טאלטשעווער רב איז ארויף געפארן קיין ארץ ישראל , איז ער ארום געפארן זיך געזעגענען מיט די צדיקי הדור, איז ער אויך געווען ביים רבי'ן ר' הערש, דעמאלט איז ער שוין געווען מפורסם, האט אים דער רבי ר' הערש געפרעגט צו ער האט חרטה אויף דעם גרויסן סכום געלט וואס ער האט אים דעמאלטס געגעבן, און ער האט דעמאלטס איבערגע'חז'ט זיין ברכה, אז פון דעם זיווג וועט ארויס קומען דורות וואס וועלן באלייכטן די וועלט ביז משיח'ס טאג.

דער ייטב לב איז געגאנגען וואונען נאך די התונה ביים שווער אין טאלטשווא, אז דער טאלטשווער האט אהיים געקומען א איידעם אין שטוב, דארף מען דאך געבן א דירה, און ער האט נישט געהאט קיין געלט אויף א דירה, זיין הויז האט געהאט א בוידעם, איז געווען א לאך אין דאך, און א לייטער, און מ'איז ארויף געגאנגען אין בוידעם, און בייטאג האט ער געלערנט מיט זיין שווער, ס'איז געקומען ווינטער, ער האט נישט געהאט קיין האלץ צום הייצן, האט מען געקומען א דאכענע און מ'האט זיך ארום געוויקלט און אזוי האט מען געלערנט.

דער ייטב לב פלעגט דערציילן פון די גרויסע קעסט וואס ער האט געהאט, האט ער געזאגט איין זאך האט ער געהאט פון זיין שווער, ס'איז געווען ווינטער און מ'האט געדארפט גיין אין די מקוה, ס'איז נישט געווען קיין מקוה, איז מען געגאנגען צום טייך, און מ'האט געדארפט אויפהאקן די איז, האט ער קיינמאל נישט געדארפט אויפברעכן די איז, ס'איז שוין אלעמאל געווען אויפגעבראכן, דער שווער האט אים אלעמאל מקדים געווען, ווי פריה ער איז געקומען, האט ער נישט געדארפט שטיין אין די קעלט און אויפהאקן.

נאך א שטיק צייט זיין דארט איז ער געפארן קיין אוהעל באזוכן דעם זיידן, וועו ער איז אריין געקומען האט דער ישמח משה אים געפרעגט אין וואס האסטו עוסק געווען מיט דיין שווער אין תורה, און דער ישמח משה איז שטארק נתפעל געווארן פון זיין שמועס אין לערנען מיט אים, און נאכדעם האט ער אים געזאגט ער זאל גיין שלום געבן פאר די באבע, איז ער געגאנגען, און ווייל ער איז געזיצן דארט אין טאלטשווא אזוי (בעוני ובדחקות וקור) האט זיך דערקענט אויף זיין פנים, ער איז געווארן בלאס און אביסל מאגער, וועו זי האט אים געזעהן איז זי אריין געקומען צום ישמח משה און געזאגט 'קוק אן – זי האט אים אנגערופן ביים נאמען – אונזער זלמן לייבעלע, ער זעהט אזוי שלעכט אויס', [7] האט דער ישמח משה געזאגט 'איך ווייס נישט וואס דו ווילסט, כ'האב געדעדט מיט אים אין לערנען, און כ'האב געזעהן אז ער זעהט פיין אויס', למעשה מיט די צייט איז ער צוריק געקומען וואוינען צום זיידן.

סוף ימיו איז ער ארויף קיין ארץ ישראל און איז געקומען קיין צפת און האט געוואונט דארטן. [8]

פאר וועו ער איז געפארן אויף ארץ ישראל, איז ער געפארן זיך געזעגענען פון די צדיקים, ער איז געווען אין פרעמישלאן, און רבי מאיר'ל פרעמישלאנער זאגט אים לאז מיר נאר זעהן דיין פאס, מאיר'ל וויל עס זעהן, האט ער אים עס אהין געגעבן, רבי מאיר'ל נעמט עס און לייגט עס אריין און טאש, ער וויל עס נישט צוריק געבן, נו, אן קיין פאס האט ער דאך נישט וואס ווייטער צו פארן, איז ער געבליבן דארט, ער האט עס אים געבעטן, אבער ער וויל עס נישט צוריק געבן, נאך א שטיק צייט רופט ער אים אריבער און גיט עס אים אהין, און ער איז ווייטער ארום געפארן, נאכדעם איז ער געפארן צום שטאט ווי ער האט געדארפט נעמען די שיף, און ער האט געזעהן אז ער האט פארשפעטיגט די שיף, האט ער געווארט אויפ'ן צוויטן שיף, שפעטער איז מען געוואהר געווארן אז די ערשטע שיף האט געזינקען, רבי מאיר'ל פרעמישלאנער האט דאן געהאט אפענע רוח הקודש, און ער האט דאס געזעהן.

וועו ער איז אנגעקומען אין ארץ ישראל, איז ער געפארן אויף צפת און געקויפט דארט א שטח, מען האט אנגעהויבן צו גראבן צו בויען א הויז, און מען האט געטראפן א הויז, מען האט ארום געגראבן, און עס איז ארויסגעקומען א גאנצע הויז, מען האט דאס איינגערישט צו קענען וואוינען, און ער האט זיך דארט אריין געצויגן. פאר ער איז נפטר געווארן האט ער גלאזט צוואה, אז אזוי ווי די הויז איז מעשה נסים - אזוי האט ער געהאלטן - און מ'טאר נישט הנאה האבן פון מעשה נסים,

---

7 עיי' בס' מראה אש (אות פ"ב) שהמחבר שמע בעצמו את הסיפור מאת הגה"צ מקאלבסוב שסיפר שפע"א התאונן בפני אביו שאין לו פרנסה והוא אוכל לחם צר ומים לחץ, ואז סיפר לו אביו הק' באיזה דחקות הוא היה חי אצל חותנו הק', ומעתיק תוכן השיחה באריכות.

ובתו"ד אמר לו הייט"ל ...הלכנו תחת הקרח בחצי הלילה, וכשחזרנו לא היה עצים לעשות אש להחם, וישבנו בתוך המיטה חותני מצד אחד ואני מצד אחר, ובידי היה המעטשיל עם השמן, ועסקנו בתורה עד הבוקר, ואח"כ הלכנו להתפלל וכשחזרנו אכלנו על סעודת שחרית א איינגעבראטענע יאך, ובערב אכלנו מעט תפוחי אדמה עם מלח, ואם הייתי מספר לזקיני לא היה מניח לי להשאר שם... עיי"ש.

8 בשנת תר"ג כאשר הגיע לגיל שבעים, נמלך בחתנו מרן הייטב לב, וכה כתב לו "תדע בני שהיום מלאו לי שבעים שנה תלי"ת, ומעולם קבלתי על עצמי אם יזכני ה' למלאת השבעים עלי לעשות מצוה אשר לא עשיתי עוד מעולם, ועתה הנני מסתפק אם להדפיס ספרי אשר יגעתי בהם או לנסוע לא"י". חתנו הק' השיבו שמוטב שיעלה לא"י "כי קדושת המקום מסייע לעבודת ה' ושם יזכה גם להדפיס את ספריו", ואכן זה וזה עלתה לו, באותה שנה עלה לארה"ק והשתקע בצפת, והיה שם לאב"ד עד פטירתו ביום י"ח תמוז תרט"ז.

ספר
תולדות אדם
ירושלים

ספר
באר שבע
משה רח
צפת
ישראל
משה וידודיה
ירושלם
באר שבע

כל הזכויות שמורות ©

זאל קיינער מיוצאי חלציו נישט וואוינען דארט, אויסער אויב זלמן לייב - דער ייטב לב - וועט אמאל ארויפקומען אויף ארץ ישראל, מעג ער דארט וואוינען, אבער אויך נאר מיטן תנאי אז ער וועט צאלן דירה געלט רענט, און מיט די רענט וועט מען מאכן א סעודת ראש חודש פאר צען מענטשן, די אנדערע קינדער טארן אינאנצן נישט וואוינען דארט אפילו מיט רענט, און דער ייטב לב נאר אויב ער גייט צאלן רענט, די הויז שטייט נאך היינט, איך בין געווען אין צפת און כ׳האב עס געזעהן.

דער זיידע ז״ל דער ייטב לב האט א נאמען געגעבן דעם אוהעלער רב (הגה״ק רבי משה יוסף טייטלבוים ז״ל בעמה״ס מילי דמיטב) ׳משה׳, נאבן ישמח משה. נאבן ברית איז ער אריינגעגאנגען זאגן פאר זיין רביצין די יולדת מזל טוב, און ער האט דערציילט אז מ׳האט א נאמען גענעבן משה, האט זי אוועקגעלשט, איר פאטער האט געהייסן רבי משה חוד, דער טאלטשעווער רב, ער האט זיך נישט געכאפט (כי הי׳ אז כבר בעיה״ק צפת לעת זקנותו).

ער האט איר געזאגט אז ס׳וועט נישט שאטן פארן אריכות ימים פונעם שווער דער טאלטשעווער רב, און ער האט טאקע מאריך ימים געווען.

און דער ייטב לב האט תיכף צוגעגעבן דעם נאמען ׳יוסף׳, דערפאר איז געווארן דער נאמען ׳משה יוסף׳.

וען דער ייטב לב האט געדרוקט זיין ספר, און ס׳איז געקומען צום סוף און ער האט נישט געקענט דרוקן דאס ספר, ווייל דער דרוקער האט נישט באקומען קיין פאפיר, האט ער זיך געכאפט אז אפשר איז עס ווייל ער האט נישט געברענגט קיין דברי תורה פונעם שווער, שרייבט ער דארט אפאר תורות פונעם שווער, און נאכדעם איז אנגעקומען פאפיר, ס׳איז געדרוקט אין אבני צדק (אבהע״ז סי׳ נ״ו), ער שרייבט עס צו זיין שוואגער (לגיסו הגה״ק רבי יואל אשכנזי ז״ל אבד״ק זלאטשוב חותנו של בנו מרן הגה״ק בעל קדושת יו״ט ז״ל).[9]

וען כ׳האב געדרוקט דעם תולדות אדם (מהגה״ק מטאלטשאווא ז״ל, חותנו של הגה״ק בעל ייטב לב ז״ל, ואבי חותנו של הגה״ק בעל קדושת יו״ט ז״ל) – דעמאלטס בין איך געווען א יונגערמאן נאך די חתונה... – בין איך אריין געגאנגען צום פעטער ז״ל און כ׳האב אים דערציילט אז איך וויל איבער דרוקן דעם תולדות אדם, און כ׳האב געבעטן פון אים א הסכמה – און כ׳האב באקומען א בריוו פון אים – זאגט ער מיר ׳דו ווילסט דרוקן דעם תולדות אדם, דו ווייסט, דיין זיידע האט געדרוקט דעם ישמח משה און האט דערלייגט דעם נדן דערביי׳,[10] כ׳האב געזאגט אז איך האף אז כ׳וועל נישט דערלייגן דעם נדן דערביי, על כל פנים אזוי האט ער מיר פארציילט.[11]

---

9 וז״ל שם בתשובה: ע״ד אשר לא הבאתי בס׳ ייטב לב בתחילה דברי מו״ח הגאון הצדיק זללה״ה, אספר לו דבר פלא הענין שלא הבאתי כי לא זכרתי בזכרוני ממנו דבר בענין אגדה, ולכן לא חדשתי עפ״י דבריו, ולהעתיק מספרו באר שבע בלי חידוש דבר, אמרתי למה זה לי הלא הספר בעולם, ופעם א׳ בעת שכבר ניתן לדפוס אמר לי חתני הרה״ג מו״ה יוקיל נ״י אבד״ק בערבעשט לא טוב הדבר שאיני מזכיר בשם מו״ח ז״ל שיהי׳ חידוש בעיני העולם, ובפרט בעיני בניו מה זה ועל מה זה, והשבתי לו מטעם הנאמר, ואח״ז כשהי׳ קרוב לגמור, עמדו המדפיסים בפ׳ נצבים כי כלה הנייר הנצרך לזה, והמדפיס היה רוצה לגמרו בזמן המוקדם, אבל ארכו הימים ששלח אחר נייר ולא בא, והוא כתב כמה פעמים לשלוח לו והשיב לו ששולחין לו, ושוב ארכו הימים ושבועות וזמן רב ולא בא, והיה הדבר לפלא בעינינו מה זה ועל מה זה, כי בכ״ע ששלח אחר נייר מהר לבא ומה נשתנה היום מיומים, ואז עלה בלבי אין זה כ״א מאת ה׳ היתה זאת הסיבה לעכבו כי לא לרצון הדבר הזה למו״ח הגאה״צ זלה״ה שאינו לפי כבודו, ותיכף נתעוררתי ואמרתי מוכרח אני להתעיק מספרו באר שבע בלא חידוש דבר ע״י, והזכרתיו בפ׳ האזינו ופ׳ ברכה שלשה פעמים א׳ על הפסוק האזינו ב׳ על הפסוק כי שם ה׳ אקרא ג׳ בפ׳ ברכה, אך שניתי מלשונו ללשוני כאשר הי׳ עם לבבי ביתר שאת, ואחרי שכך עשיתי בא הנייר וגמר להדפיסו ולהוציאו לאורה תלי״ת, עכלש״ק.

10 תחת אחד השיחים סיפר רבינו שליט״א באריכות ענין זה: ״דער זיידע דער עצי חיים האט חתונה געהאט און האט באקומען דריי הונדערט ריניש, נאך די חתונה איז געקומען דער לאפושער רב (הגה״ק רבי משה דוד ט״ב ז״ל) און האט געזאגט פארן זיידן מ׳זאל איבער דרוקן דעם ישמח משה און ס׳וועט זיך זייער גוט פארקויפן, ממילא וועט ער פארדינען, און דער זיידע האט אהין געגעבן די דריי הונדערט ריניש אויף איבער צו דרוקן דעם ישמח משה, בקיצור ער האט דערלייגט דעם גאנצן נדן, דאס איז געווען די מעשה.

איז אין ס׳גוט אין בוידעם – ער האט געהאט א הויז און א בוידעם – איז געלייגן אסאך בויגן׳ס בלעטער פון די ישמח משה׳ס, און דער זיידע האט געגעבן פאר יעדן איינעם, פאר א בחור וואס האט חתונה געהאט, ער האט געזאגט ׳גיי ארויף אין בוידעם, און נעם צוזאם א ישמח משה׳, ס׳איז נישט געווען געבינדן, ס׳איז געווען בויגן׳ס.

אין דעם ישמח משה שרייבט דער לאפושער רב א הקדמה, און בתוך הדברים שרייבט ער ׳ודיברתי על לב אהובי האברך הנחמד חריף ובקי כמו״ה חיים צבי נ״י, בן כבוד קדושת דודי הגה״צ מרן חנני׳ יו״ט ליפא טייטלבוים שליט״א אב״ד סיגוט, כי יעמוד לימיני להיות לי לאחיעזר ולאחיסמך...׳, ער זאל קענען איבער דרוקן״.

עס איז געווען וועז מען האט איבערגעדרוקט דעם ישמח משה [באהרב], נאכדעם האט א צווייטער געדרוקט צי האט געוואלט דרוקן, כ׳מיין אז ס׳איז געגאנגען צו א דין תורה איבערן זכות פון דרוקן דעם ישמח משה, וועז דער טאטע האט געהערט אז מ׳קריגט זיך האט ער דעמאלטס געזאגט אין שטוב ׳נישט דער איז געדרעכט, און נישט דער איז געדרעכט, באלאנגען באלאנגט עס פאר מיר׳, און האט דערציילט די מעשה (הנ״ל שאביו ז״ל הדפיסו), דער טאטע

ז״ל האט אויך געהאט דעם ישמח משה פון יענע דרוק, ס׳איז א אינטערסאנטע זאך אז עס האט זיך אזוי פארקויפט...

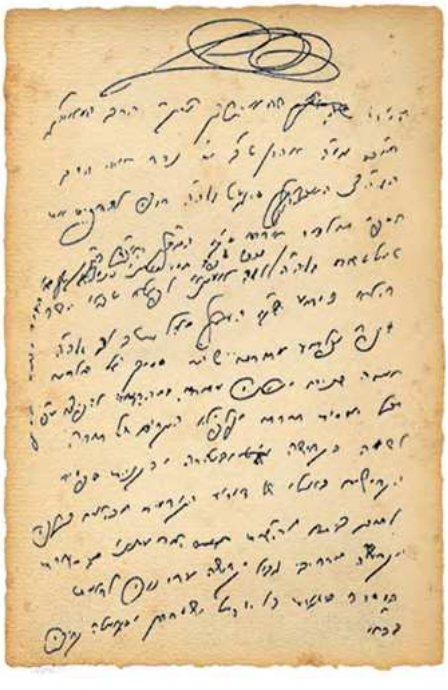
11 בשנת תשכ״ח כאשר רבינו שליט״א עסק בהדפסת הספה״ק ״תולדות אדם״ מאת זקינו הגה״ק רבי משה דוד אשכנזי זצ״ל אב״ד טאלטשאווע, חותנו של מרן הגה״ק בעל ייטב לב זי״ע.

רבינו שליט״א ביקש אז מדודו הק׳ זי״ע שיכתוב לו מכתב המלצה. היה זה בחורף שנת תשכ״ח, כאשר רבינו התכונן לנסוע לעיר פלארידע, ורבינו הבטיחו שיתן לו הסכמה.

על אם הדרך במסילת הברזל כתב רבינו הק׳ זי״ע מכתב המלצה בכתב יד קדשו אשר חתמו בטבעת המלך ביום ג׳ בשלח בפלארידע. שם יצא מרן רביה״ק זי״ע יותר מכפי הרגלו בתוארים מופלגים על רבינו שליט״א, והיה זה בעת שרבינו שליט״א היה אז אברך צעיר לימים כבן עשרים שנים בלבד (ראה תצלום המכתב המצו״ב), וזל״ק:

״ב״ה, היות שהאברך היקר הרב המאור הגדול חריף ובקי מו״ה אהרן ט״ב נ״י נכד אחי הרב הגה״צ האבדק״ק סיגעט זלה״ה, רוצה להדפיס את הספר תולדות אדם מק״ז הגה״ק האב״ד דק״ק טאלטשווא זלה״ה, שכבר ספו תמו ולא נשאר כי אם א׳ בעיר ושנים במשפחה, ולזה אמינא לפעלא טבא יישר חילו כידוע שק״ז הגה״ק בעל ייטב לב זלה״ה סיפר נפלאות מתורתו, שהיה סמוך על שולחנו כמה שנים ונהנה מתורתו. ומהראוי להפיצו ע״פ תבל אמרות תורתו ופלפוליו היקרים של תורה לשמה בקדושה ובטהרה, ובקניית ספרים הקדושים כאלו של דורות הקודמים מביאים ברכה לתוך ביתם. והשי״ת יאיר עינינו בתורתו הק׳ וירחיב גבולי הקדושה עדי נוכה לראות במהרה בישועת כל ישראל ושמחתן וגאולה קרובה בב״א. הבעה״ח יום ג׳ לס׳ כתב זאת זכרון בספר תשכ״ח הק׳ יואל טייטלבוים״

המכתב קודש הלז היה מכתבו האחרון אשר רבינו הק׳ זי״ע כתבו במו ידיו הקדושים לפני שנפל למשכב, ושם הוריק אותות אהבה וחיבה אל חביבו רבינו שליט״א

כל הזכויות שמורות ©

סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

הגה"ק יהושע מטאמאשוב זי"ע

יומא דהילולא קדישא י"ח תמוז

רבי יהושע'לע טאמשוב'ער איז געווען א איש פלא, דער ריסקעווער רב (הגאון רבי אברהם שלמה כ"ץ זצ"ל ולעת זקנתו רב ואב"ד דקהילתינו הק' בבני ברק) האט אים נאך געקענט. רבי יהושע טאמשוב'ער איז געווען זייער קענן אלטע בחורים וואס האבן זיך פארזוימט חתונה צו האבן צוליב פארשידענע תירוצים, צוליב מיליטער וכדו', ער פלעגט זיי מבזה זיין, ער האט זיי געמאכט בזיונות, ער פלעגט זיי פארהאלטן פארוואס זיי האבן נישט חתונה.

ער איז אמאל געווען אין הוסט. און דער ערוגת הבושם האט געשיקט בחורים זאלן מיט דאוונענען מיט אים. די עלטערע בחורים האט ער פארשיקט, דער ריסקעווער רב איז געווען א יונגער בחור האט ער געקענט מיטדאוונענען.

*

רבי יהושע'לע טאמשוב'ער איז געווען א גרויסער צאנזער חסיד, ער פלעג אים רופן דער הייליגער רב. ער האט נישט געהאט קיין קינדער לאנגע יארן, און דער צאנזער רב האט אסאך געארבעט פאר אים צו מאכן א היתר מאה רבנים, און דער חידושי הרי"ם האט געשיקט זאגן פארן צאנזער רב אז ער זאל אויפהערן זוכן היתרים, נאר ער זאל בעטן דעם אויבערשטן, [12] אבער צום סוף האט ער יא חתונה געהאט מיט א צווייטע זיווג, און פון איר האט ער געהאט א זוהן וואס איז אים געבוירן געווארן אויף די עלטער, ער האט געהייסן צבי אלימלך, ער האט געוואוינט אין אנטווערפן, ס'איז דא א בריוו פון פעטער ז"ל עס איז געדריקט אין מכתבים דברי יואל, אז מ'זאל אים מקרב זיין, אז ער איז א בנן של קדושים. [13]

*

אמאל איז רבי יהושע'לע טאמשוב'ער אנגעקומען קיין סאטמאר, דעמאלטס איז געווען רב דער זכרון יהודה, רבי יהודה גרינוואלד (ה"ה הגה"ק בעל שבט מיהודה עה"ת ושו"ת זכרון יהודה), רבי יהושע טאמשוב'ער פלעגט רופן א רב 'שושנת יעקב', סיי וועלכע רב אזוי האט ער אים געפרופן, און ווען ער איז אנגעקומען קיין סאטמאר, האט ער געזאגט, 'ער מוז גיין באזוכן דעם שושנת יעקב', און איז געגאנגען צום רב.

ווען ער איז אריינגעקומען, פרעגט רבי יהושע'לע טאמשוב'ער דעם רב 'איר זענט דא דער שושנת יעקב?', און דער רב קוקט אים אזוי אן און זאגט 'יא', פרעגט ער וויטער 'וועו איר האט א שאלה ס'פאסירט אזוי און אזוי, ווי אזוי פסק'נט איר?', זאגט אים רבי יהודה גרינוואלד ווי אזוי ער פסק'נט, רופט זיך אן רבי יהושע טאמשוב'ער 'אזוי פסק'ט איר? איר פסק'ט נישט גוט!, דער הייליגער רב (דער הייליגער דברי חיים) האט אנדערש געפסק'נט'. איז ער געבליבן שטיין, און רופט זיך אן 'א פלא כ'האב יעצט - פאר איר זענט געקומען - געהאט די שאלה, עמיצער איז ממש יעצט געקומען פרעגן אזא שאלה און כ'האב אזוי געפסק'ט', זאגט אים רבי יהושע'לע 'נו, זאלט איר אים שוין שיקן מודיע זיין אז מ'האט נישט גוט געפסק'ט און אז ס'איז אנדערש די הלכה'.

*

רבי יהושע'לע טאמשוב'ער איז געווען אסאך אין צאנז, איינמאל איז געווען ווען דער דברי חיים האט געזאגט אז 'דאס בית המקדש של מעלה איז שוין אינגאנצן פארטיג, די בית המקדש לעתיד, ס'פעלט נאר דער פרוכת', אזוי האט דער צאנזער רב געזאגט. האט ער זיך אנגערופן פארן דברי חיים, 'איך בין מאמין באמונה שלימה אז דער רבי איז בכח אהער צו שטעלן דעם פרוכת', און דער דברי חיים האט אים דעמאלט'ס גארנישט געענטפערט. נאר מיט א צייט שפעטער האט דער דברי חיים געזאגט, 'ווער זאגט אז איך האב נישט געמאכט דעם פרוכת, נאר ס'איז געקומען א רשע גדול און ער האט עס צוריסן', דער פעטער ז"ל ברענגט די מעשה. [14]

*

כ'האב געהערט פון ר' חיים הערש יאקאבאוויטש (מזקני ומחשובי החסידים אצל רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל ואצל רביה"ק בעל ברך משה ז"ל) וועו דער בעלזער רב (מהר"י) האט זיך משדך געווען מיטן שינאווער רב, דאס איז געווען וועו דער ציעשנוב'ער רב ז"ל איז א חתן געווארן, ביים שידוך שליסן האט נאך דער דברי חיים געלעבט, אבער די חתונה איז געווען אין בעלזא.

ביי די חתונה האבן זיך אויפגעשטעלט טאנצן דער שינאווער רב מיטן בעלזער רב, זיי האבן זיך אנגעכאפט די הענט און זיי זענען ארויס אין א ריקוד. עס איז געווען א גרויסע געדרענג יעדער האט געוואלט קענען זעהן דעם מחול לצדיקים.

און רבי יהושע'לע טאמאשוב'ער איז אויך דארט געווען, און ער האט געזומען א קאטשערע – אזוי האט ער דערציילט – דאס איז אזא בעזים וואס מ'קערט אויס א אויוועו, און ער האט אנגעהויבן צו קערן אויף דעם פלאץ וואו זיי האבן געטאנצן, ס'איז געווען אינטערעסאנט, און דער בעלזער רב האט דאן באמערקט ווי רבי יהושע'לע שטייט און ער קערט. האט ער געפרעגט דעם שינאווער רב 'ווער איז דאס?', האט דער שינאווער רב געענטפערט 'דער מחותן וויסט נישט ווער דאס

---

12 עיין בשו"ת דברי חיים (ח"ב אבהע"ז י"ד) שכותב לו היתר לגרש אשתו, אך ביקש שישאל לעוד גדולי הדור, ואכן הרה"ק מצאנז שלח תשובה זו להשואל ומשיב אשר הסכים עמו ונדפס תשובתו בשו"ת שו"מ (מהדו"ק ח"א סי' פ), וכמו"כ שלח תשובה זו להחידושי הרי"מ אשר פלפל בדבריו בשו"ת חידושי הרי"מ (אה"ע סי' ל"ו) ואחרי שמסיק כהדברי חיים מסיים שם להרה"ק מצאנז זי"ע בזה"ל: "ויותר טוב שיפעול בתפילתו שיפקוד ה' אותה כעובדא דרשב"י במדרש", עכ"ל.

ובכתבי הגה"צ בעל בנין צבי מווייטצען זצ"ל מובא שאותו אברך היה הגה"ק רבי יהושע מטאמשוב זי"ע, ומרן הק' מצאנז כשראה את דבריו של החידושי הרי"מ אמר: "ער איז דאך געערעכט" ופנה אל האברך ואמר לו שיקבל על עצמו להקפיד ולקבל עליו תוספות שבת מדי שבת בשבתו ועי"ז יוושע בוש"ק כי האוה"ח הק' כתב עה"פ ושמרו בני ישראל את השבת, ד"את" השבת היינו תוספות שבת. והוסיף הרה"ק מצאנז לפרש המשך הכתוב, ושמרו בני ישראל "את" השבת, כאשר ישמרו בני ישראל תוספות שבת כדבעי, אז לעשות את השבת, יפעל התוספות שבת,

"לדורותם" שיהי' לו דורות, בנים ובני בנים זרעא חייא וקיימא, וכן זכה להוושע בוש"ק.

13 ויש לציין שהוא היה מתפלל בביהמ"ד של חסידי סיגעט סאטמאר שהוקם ע"י הפליטים אחר המלחמה, והוא חתום בראש על התקנות שקבלו עליהם מתפללי הביהמ"ד, וההעתק מהתקנות מובא בס' זכור ימות עולם ח"ד, ונסתלק בשנת תש"י.

14 מרן רבינו ז"ל מביא סיפור זו בהקדמת ספרו הק' ויואל משה (עמ' ט), וע"ע בדברי יואל לחג הסוכות (קהלת - דרוש ח).

כל הזכויות שמורות ©

איז, דאס איז אונזער רבי יהושע׳לע, רבי יאסעלע טאמאשובער׳ס א זוהן...׳, האט דער בעלזער רב געזאגט, ׳רבי יאסעלע טאמשוב׳ער? מיר האבן אים געקענט...׳.

דער שינאווער רב האט אים געגעבן אזא קוק אהן דעם בעלזא רב, ווייל ווען רבי יאסעלע טאמשוב׳ער ז״ל איז נסתלק געווארן איז נאך דער בעלזער רב נישט געווען געבוירן, רבי יאסעלע איז נאך געווען א תלמיד ביים רבין׳ן פון לובלין. און ס׳האט נישט געשטימט מיט די יארן.

האט דער בעלזער רב געזאגט, ׳וועז דער טאטע ז״ל (השר שלום מבעלזא זצ״ל) האט מחנך געווען די שוהל אין בעלזא בין איך געשטאנען אינטער׳ן טאטן, האב איך אויפאיינמאל געזעהן איינעם אנגעטון אין ווייסן, אזא הויכער, און ער וואקסט און ווערט העכער, און נאך העכער, כ׳האב זיך זייער דערשראקן, וועז מיין טאטע האט געזעהן אז איך בין אזוי דערשראקן האט ער מיך געמומען אינטער׳ן טלית, און מיר געזאגט ׳האב נישט קיין מורא דאס איז רבי יאסעלע טאמשוב׳ער, ער האט מיר צוגעזאגט ער וועט קומען צום חנוכת הבית, איז ער געקומען פון יענעם עולם מיטהאלטן די שמחה ביים חנוכת הבית׳. פון דעמאלטס האט ער געקענט רבי יאסעלע טאמאשוב׳ער ז״ל.

*

א איד האט ל״ע נישט געהאט קיין קינדער, איז ער געקומען צו רבי יהושע טאמאשאוער און געבעטן א בן זכר, האט רבי יהושע׳לע טאמאשווער געבעטן געלט כך וכך זאג איך דיר צו א בן זכר, זאגט דער איד ׳רבי, גוט, איך בין מסכים, נאר פארוואס דארף איך שוין געבן, אז איז איך וועל געהאלפן ווערן, וועל איך געבן דאס געלט׳, זאגט ער ׳גוט, איך בין מסכים׳.

צום יאר איז אים געבוירן געווארן א יונגל, האט רבי יהושע׳לע געבעטן פונעם פאטער דאס געלט, זאגט דער איד אז ער גיט נישט, ער האט דאך שוין געהאט דאס יונגל... זאגט אים רבי יהושע׳לע ׳לעולם, וואלט איך דיך געדארפט יעצט שעלטן, דו האסט מיר געמאכט אזא זאך, נאר מ׳טאר דאך נישט שעלטן, נו, איז קום אהער איך וועל דיך בענטשן, ׳דרייצן מוידן...׳, און אזוי איז געווען, ס׳איז אים שפעטער געבוירן געווארן דרייצן מיידלעך.

*

ער האט געזאגט אז זיין פאטער רבי יאסעלע טאמאשאוער – א תלמיד פונעם רבין׳ן פון לובלין – האט אמאל געדארפט ארויס גיין מאחורי הבית, און א סאלדאט איז אדורך געגאנגען און ס׳האט אים נישט געשמעקט דאס גאנצע עסק, איז ער אקעגן געקומען און אויפגעהויבן די האנט, און אים געוואלט שלאגן, האט זיין טאטע רבי יאסעלע טאמאשאוער אויפגעהויבן די ציצית אזוי, און דער סאלדאט איז געבליבן געלעמט מיט די האנט אין די הייעך, ער האט דערזעהן וואס ס׳האט פאסירט, האט ער אנגעהויבן צו ווייגען אז ער זאל אים העלפן, האט רבי יאסעלע אים געפרעגט ׳דו וועסט שוין נישט שלאגן מער א איד?, האט ער געזאגט אז ער זאגט צו אז ער וועט שוין נישט שלאגן מער א איד׳ (ואז נתרפא הלה והלך לדרכו).

האט רבי יהושע׳לע דערציילט, אז מיט אים האט אויך פאסירט אזא ענליכע מעשה, אז א סאלדאט האט אים באמערקט און האט אים געוואלט שלאגן, ׳האב איך אויפגעהויבן די ציצית אזוי ווי מיין טאטע האט געטוהן, און וואס מיינען ענק אז ס׳איז געווען? כ׳האב געכאפט מכות רצח...!

*

מ׳זאגט אז אמאל איז ער אנגעקומען אויף א פלאץ, און איז איינגעשטאנען ביי א איד, און אינמיטן די נאכט זאגט ער פאר׳ן בעל הבית אז ער איז הונגעריג און ער וויל מ׳זאל אים אנגרייטן עפעס א נאכטמאהל, האט ער געזאגט, ׳גוט, איך וועל גיין צוגרייטן׳, זאגט רבי יהושע׳לע, ׳ניין, כ׳וויל אז די בני בית זאל צוגרייטן׳, האט ער געזאגט אז זי שלאפט שוין, זאגט רבי יהושע׳לע ׳נו גיי איר אויפוועקן׳, פרעגט ער ׳ממש אזוי׳, זאגט ער ׳יא׳, איז דער מאן געגאנגען און האט אויפגעוועקט דאס ווייב, און אזוי ווי זי האט זיך געמומען ארבייטן צוגרייטן אין די קאך, איז איינגעפאלן דער דאך העכער איר בעט, און איך דארף אייך נישט זאגן וואס וואלט געווען דא ווען זי בלייבט שלאפן.

דער איד איז געווארן נבהל ונשתומם, איז ער צוגעגאנגען צו רבי יהושע׳לע טאמשוב׳ער און געזאגט ׳רבי, איך וויל פרעגן דעם אמת, האט איר געהאט רוח הקודש אז עס גייט איינפאלן, וואס האט דער רבי געדארפט זאגן א מעשה אז מ׳איז הונגעריג און אז מ׳זאל צוגרייטן א נאכטמאהל, דער רבי האט דאך געקענט זאגן מ׳זאל אויפשטיין שנעל ווייל עס גייט איינפאלן?׳. האט ער אים געענטפערט ׳כ׳האב עס נישט פאראויס געזעהן מיט רוח הקודש, נאר כ׳האב געפילט אז איך בין הונגעריג, און אומזיסט איז עס נישט אז איך זאל דארפן א נאכטמאהל, האב איך פארשטאנען אז עפעס איז דא, האב איך געהייסן אויפוועקן...׳.

*

רבי משה׳לע שינאווער איז געווען אין בארדיוב, דער פעטער ז״ל (רביה״ק בעל דברי יואל ז״ל) איז געווען א יונגערמאן און ער איז אויך געווען אין בארדיוב, און ער איז געגאנגען צום טיש פון רבי משה׳לע שינאווער, און ער רבי יהושע׳לע טאמשוב׳ער איז אויך געזעצן ביים טיש, און דארט ביים טיש האט רבי משה׳לע שינאווער מכבד געווען דעם פעטער ז״ל מיט מנוחה ושמחה, האט זיך רבי יהושע׳לע טאמשוב׳ער אנגערופן, ׳מיט מנוחה ושמחה איז מען אים מכבד?, אים וועלן נאך טויזענטער מענטשן נאכלויפן... מיט בענטשן דארף מען אים מכבד זיין׳, האט ער אים מכבד געווען מיט בענטשן.

די מעשה איז נאך מער אינטערסאנט ווייל ווען דער ר׳ יהושע׳לע איז אוועק - דאס איז בערך תרס״ו - איז נאך דער רבי געווען זייער יונג, אפשר זיבעצן יאר, און ער האט שוין דאס געזאגט אויף אים דעמאלטס בשעתו. ער איז נאך געווען גאר א אינגע אינגערמאן, ער האט חתונה געהאט תרס״ד, ער איז נאך זיכער געווען אונטער צוואנציג יאר (מרן רבינו ז״ל נולד ח״י טבת תרמ״ז).

זכותם הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

כל הזכויות שמורות ©